

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра мовної підготовки

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
СИСТЕМИ ВИВЧЕННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗВО МВС**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
25 квітня 2024 року**

Одеса
2024

УДК 351.74:005.57

*Рекомендовано до друку рішенням
кафедри мовної підготовки Одеського державного університету
внутрішніх справ від 15.04.2024 р., протокол № 11*

Усі матеріали надані в авторській редакції та виражають
персональну позицію учасника конференції

Оргкомітет конференції

Голова: Швець Д.В., ректор університету, доктор юридичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Заступники голови: Корнієнко М.В., проректор університету, доктор юридичних наук, професор; Ситько О.М., завідувач кафедри мовної підготовки, кандидат філологічних наук, доцент.

Члени оргкомітету: Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової роботи, к.ю.н.; Тягнирядно Є.В., професор кафедри мовної підготовки, кандидат педагогічних наук, доцент; Драпалюк К.І., старший викладач кафедри мовної підготовки; Чичян О.О., старший викладач кафедри мовної підготовки; Єлісеєва С.В., викладач кафедри мовної підготовки; Арапакі М.В., викладач кафедри мовної підготовки; Сікорська В.А., викладач кафедри мовної підготовки; Іванченко О.І., викладач кафедри мовної підготовки.

Актуальні проблеми вдосконалення системи вивчення англійської мови в ЗВО МВС: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 25 квіт. 2024 р. Одеса : ОДУВС, 2024. 142 с.

У збірнику подано стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми вдосконалення системи вивчення англійської мови в ЗВО МВС», яка відбулася на базі кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ 25 квітня 2024 р. У матеріалах приділено увагу актуальним теоретичним та практичним проблемам вивчення та використання англійської мови у закладах вищої освіти в Україні, іншомовній підготовці правоохоронців України в умовах євроінтеграції.

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції адресовано вченим, працівникам правоохоронних органів, здобувачам вищої освіти.

© ОДУВС, 2024

практики : щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. 2003. № 8. С. 454-459.

6. Артикуца Н.В. Мова права і юридична термінологія: навч. посіб. 2-ге вид., змін. і доп. К. : СтилоС, 2004. 277 с.

7. Зеленська О.П. Навчання курсантів і студентів англійської юридичної термінології. *Молодь і ринок. № 11(82). 2011. С. 38-42.*

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

*Тягнирядно Євгенія Василівна
професор кафедри мовної підготовки,
кандидат педагогічних наук, доцент
Одеський державний університет внутрішніх справ*

Очевидним стає, що комунікативна культура правників є соціальним феноменом у найширшому розумінні. У комунікативному процесі, як процесі обміну цінностями, визначаються статуси і речей, і суб'єктів комунікації. Так стає явним зв'язок таких понять як «мова», «комунікація», «соціум», «адаптація суб'єкта». Відповідно, постають високі вимоги до комунікативної культури студентів юридичних навчальних закладів, як вагомій передумови їх професійної компетентності. Власне сформована комунікативна культура юриста уможливує подальше професійне зростання та самореалізацію спеціаліста, професійна діяльність якого потребує постійної взаємодії в сфері: «людина-людина». Майбутні юристи мають бути готові до різнобічних ділових контактів, ґрунтуючись на принципах взаємоповаги, підтримки, справедливості й об'єктивності. Таким чином, важливим завданням професійної освіти є пошук ефективних засобів формування комунікативної культури у майбутніх юристів. Тому актуальним постає завдання формування комунікативної культури у майбутніх юристів впродовж їх навчання у вищій школі з урахуванням вимог щодо професійних якостей, знань та умінь спеціалістів юридичної справи.

Загалом варто відзначити, що в науковій літературі представлено багато досліджень, спрямованих на визначення сутності комунікації, комунікативної компетентності, комунікативних умінь, комунікативної культури, розкриття їх основних функцій

(Б.М. Андрушків, О.Б. Зверінцев, Д.П. Кайдалов, Л.М. Кроль, П.М. Керженцев, С.Д. Максименко, А.П. Панфілова, Г.Х. Попов, Е.І. Суїменко та ін.)

Питання комунікації в правовій діяльності порушуються у працях В.Г. Андросюка, Л. І. Казміренко, Я. Ю. Кондратьєва, В. Л. Васильєва, М.В. Костецького, В. М. Розіна, Г. О. Юхновця.

Правоохоронні та судові органи, які вимагають від громадян дотримання законів, повинні відповідати вимогам правової культури, однією зі складових частин якої є культура мови.

Поняття «культура мови» витікає з поняття «культура», як суто людського і соціального явища. Культура мовлення не належить до категорії вроджених чи біологічно успадкованих властивостей, а формується у процесі індивідуального розвитку як результат виховання та навчання. Висока культура мовлення полягає не тільки у наслідуванні норм мовлення. Вона полягає ще й у вмінні знайти не тільки точний засіб для висловлення своєї думки, але й найбільш дохідливе (тобто виразне) і найбільш доцільне.

Т. Гроховська дає визначення, що культура професійного мовлення – це складова професійної культури, інтегративна якість особистості, що проявляється в досконалому володінні нормами літературної мови та вміннях їх правильного, точного, виразного, комунікативно доцільного застосування в процесі передавання своєї думки у фаховому писемному та усному спілкуванні, позитивному особистісному ставленні фахівця до мовленнєвої діяльності як складової успішної професійної самореалізації [1, с. 6].

Аналізуючи проблему культури мовлення юриста, необхідно також відповісти на питання, які ж якості визначають сформованість культури мовлення фахівця. Зазначимо, що дослідники виділяють різну кількість таких якостей або характеристик (від чотирьох до п'ятнадцяти). Так, наприклад, О. Семенов називає такі характеристики культури мовлення, як правильність, вправність, мовну майстерність, стилістичне чуття слова, доречність, застосування варіантних мовних форм [3, с. 7]. Т. Окуневич виділяє два головні показники культури мовлення – правильність і комунікативна доцільність [4, с. 20].

Отже, професійне спілкування правників повинне відрізнятися такими якостями:

грамотність, зрозумілість, доступність змісту висловлювань для будь-якої категорії громадян;

послідовність, логічна будова викладу, переконливість, правова аргументованість з посиланнями на різні факти, докази, правові норми;

відповідність морально-етичним правилам та нормам поведінки; експресивність, широкий діапазон емоційних засобів впливу – від підкреслено нейтральних мовних форм до емоційно-виразних висловлювань, що супроводжуються невербальними засобами впливу;

варіативність висловлювань: від запрошення до участі в спілкуванні до вживання фраз, наповнених категоричними вимогами залежно від різних комунікативних ситуацій [2].

Виходячи з цього, слід наголосити, що в перебігу професійної діяльності юристам необхідно постійно вдосконалювати навички своєї мовленнєвої поведінки, підвищувати культуру професійного спілкування. У процесі спілкування важливо вміти не тільки говорити, але й ніби з боку слухати себе, оцінюючи переконливість, зрозумілість власних висловлювань, доцільність вживання різних мовних і немовних форм комунікації, ступінь емоційного забарвлення мовлення, виразність свого мовного поведіння. Правильно оцінити ці якості допомагає спостереження за реакцією аудиторії, співбесідника в процесі спілкування з ними.

Комунікативна діяльність правознавця полягає в одержанні необхідної інформації в процесі спілкування. Особливо велику питому вагу ця діяльність має при допитах, а також у діяльності адвокатів, оперативних працівників органів внутрішніх справ, вихователів виправно-трудоустанов.

У комунікативній діяльності слід звернути увагу на комунікабельність, емоційну усталеність, витримку, такт, уміння відстоювати свої погляди, здатність зрозуміло висловлювати свої думки.

Мова і мовлення, тобто комунікативний бік діяльності, – головні інструменти в слідчій роботі, що є системою складних взаємодій дільничного інспектора і осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, щоб одержати необхідну для розкриття злочину інформацію від людей шляхом спілкування з ними. На допитах нерідко вирішується доля допитуваного, а також долі інших людей. Перемогти в цій боротьбі правознавцю допомагають спеціальні наукові знання в галузі педагогіки, психології та тактики допиту, його професійна майстерність.

Комунікативні вміння як предмет дослідження є складовою комунікативної діяльності. Насамперед слід розглянути характеристику мовленнєвої діяльності.

Мовленнєва діяльність – це об’єктивний процес, оскільки він стосується носіїв мови і водночас – це суб’єктивний процес, який реалізується завдяки мовленню суб’єкта, має свою мисленнєву базу, особистісні голосові та емоційні прояви, особистий інструментарій впливу на співрозмовника залежно від конкретної мети. Окрім того, це одна із умов особистісного самовираження, самореалізації. А звідси ми можемо говорити про мовленнєву діяльність як про процес і результат дії, як про структурний елемент будь-якої діяльності, як про складову професійної діяльності.

Як засвідчує практика, студенти уже з першого курсу спроможні засвоїти основні вимоги щодо мовленнєвої діяльності, зокрема, це стосується:

необхідності опанування знаннями про дієву силу слова, мовлення, досконалого володіння словниковим запасом і навичками їх застосування відповідно до ситуації;

володіння технікою мовлення (дихання, дикція, темп, інтенсивність, динаміка);

прагнення впливати живим словом як на свій внутрішній стан, так і на стан (настрій) слухачів.

Виходячи з цих вимог, структура мовленнєвої підготовки студентів реалізується у таких чотирьох напрямках: 1) анатомо-фізіологічний (фізичний); 2) лексико-граматичний; 3) культури мовлення; 4) мовленнєвої діяльності.

Суть нашого розуміння проблеми комунікативної підготовки майбутнього юриста в контексті формування його професійної майстерності визначається домінуванням самого мовлення (як виду діяльності) на всіх етапах юридичної діяльності і в різних сферах життєдіяльності.

Література

1. Гороховська Т. В. Формування культури професійного мовлення майбутніх працівників органів внутрішніх справ: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2007. 20 с.

2. Ісаєнко М.М. Формування комунікативних умінь у курсантів вищих закладів освіти МВС: Дис. канд.пед.наук: 13.00.04; Захищена 26.04.2002; Затв. 11.09.2002. Одеса, 2002. 198 с.

3. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч.

посіб. К.: Академія, 2010. 216 с.

4. Окунович Т. Г. Культура мовлення майбутнього вчителя-словесника в умовах українсько-російської двомовності: дис... канд. пед. наук: 13.00.02. Херсон, 2003. 224 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Хаджилій Тетяна Олександрівна

*викладачка кафедри іноземних мов професійного спрямування
факультету романо-германської філології
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

Метод проєктного навчання (англ. project-based learning method) передбачає розвиток у здобувачів вищої освіти навичок проєктування завдяки постановці та вирішення проблеми практичним способом. Освітня цінність такого навчання полягає в тому, що МПН спрямований на розвиток творчої здатності здобувачів працювати над актуальними та важливими проблемами у невеликих групах (зазвичай по 2-4 людини) або самостійно (Boston University Center for Teaching & Learning). Це метод навчання, за допомогою якого студенти отримують необхідні знання та назвички, досліджуючи матеріали протягом тривалого часу з метою пошуку відповіді на складне питання чи проблему (The Buck Institute for Education).

Для того, щоб розвинути концептуальне розуміння абстрактних понять, здобувачі вищої освіти повинні робити більше, ніж читати підручники та слухати викладача в аудиторії. Потрібно знайти способи активного розвитку розуміння проблеми, вміння розмірковувати. Метод проєктного навчання дає можливість студентам зрозуміти, що проблему можна вирішити лише детально дослідивши її. Це допомагає їм у подальшому житті. Незважаючи на те, що проєкти різні за тривалістю та наповненістю, таке навчання змушує студентів бути самостійними на брати на себе відповідальність за власне навчання (Harvard Graduate School of Education).

Дослідженням методу проєктного навчання займалися Джозеф Крайчик та Намсу Шин (Країсик 2014), Наталія Мирончук (Мирончук 2017), Тамара Сілакова (Сілакова 2017), Світлана

<i>Тягнирядно Є.В.</i> ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ.....	68
<i>Хаджилій Т.О.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ.....	72
<i>Chernionkov Y.O.</i> POLICE OFFICERS' FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE THROUGH THE PRISM OF EUROPEAN INTEGRATION.....	76
<i>Чичян О. О.</i> РОЗМОВНИЙ КЛУБ ЯК СПОСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	78
<i>Шаповаленко Н.М.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ВЗАЄМОДІЇ МОВ..	82
<i>Ярмолевич О.І., Ковальчук Т.С., Нічевид С.В.</i> ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАНЬ ПРИ ЯКІСНОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	85

НАУКОВІ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

<i>Bondarenko A.</i> FOREIGN LANGUAGE IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF A LAWYER.....	89
<i>Бурлака А. М.</i> СТАН ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	92
<i>Hlazkova V.</i> IMPROVEMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE LEARNING SYSTEM AND ITS PROBLEMS IN THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS.....	94
<i>Hrysyuk A. V.</i> ENGLISH LANGUAGE LEARNING AND ITS PROBLEMS IN THE MINISTRY OF DEFENCE.....	97
<i>Доценко М.</i> ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ЮРИДИЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ.....	98